

TITULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS

Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia

Iconografía, iconoloxía e tipoloxía I

Departamento: Historia, valoración e clasificación dos bens culturais

Obrigatoria da especialidade	Curso: 3º arqueoloxía	1º Cuadrimestre	2 ECTS
------------------------------	-----------------------	-----------------	--------

Teórica

Profesor: José Granados Marín
granadosmarin@edu.xunta.gal
Horario: 2 horas semanais
DESCRICIÓN DA MATERIA

Introdución ós métodos iconolóxico e tipolóxico para a análise dos bens culturais arqueolóxicos.
Fundamentos e principais repertorios iconográficos e tipolóxicos dos bens culturais arqueolóxicos.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T4	Utilizar eficientemente as tecnoloxías da información e a comunicación.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T9	Integrarse adecuadamente en equipos multidisciplinares e en contextos culturais diversos
T11	Desenvolver na práctica laboral unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara a diversidade.
T14	Dominar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables.
T17	Contribuír coa súa actividade profesional á sensibilización social da importancia do patrimonio cultural, a súa incidencia nos diferentes ámbitos e a súa capacidade de xerar valores significativos.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X1	Contextualizar o ben cultural, entendendo o seu significado como testemuña documental para o seu respecto e transmisión.
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais, establecendo os mecanismos axeitados de comprensión e diálogo interdisciplinario.
X19	Coñecer e aplicar os recursos de investigación: metodoloxía científica, fontes documentais e historiográficas, análise, interpretación e síntese de resultados.
X20	Ter a capacidade para obter, presentar e difundir información sobre os bens culturais e a metodoloxía dos procesos de conservación e restauración.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE DE ARQUEOLOXÍA

EA5	Establecer un diálogo interdisciplinario con outros profesionais relacionados co ámbito do patrimonio cultural, especialmente no concerne ao arqueolóxico.
EA10	Utilizar os recursos que as novas tecnoloxías facilitan para o desenvolvemento do exercicio

CURSO ACADÉMICO 2023-2024

	profesional.
EA11	Investigar o patrimonio cultural arqueolóxico dende o punto de vista histórico, das súas fontes documentais, da súa evolución material, funcional ou simbólica, así como a súa adecuación aos traballos de conservación e restauración de bens culturais. Coñecemento dos principais métodos e técnicas de investigación histórica aplicados á conservación e restauración de bens culturais.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA	
	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecer e aplicar correctamente métodos de clasificación e análise iconolóxicos e tipolóxicos. • Identificar e clasificar os principais repertorios iconográficos propios da mitoloxía clásica presentes en bens arqueolóxicos, sinalando os seus principais elementos constitutivos (atributos, episodios, referentes, etc.). • Sinalar as posibles variacións e modificacións iconográficas acaecidas ao longo do tempo. • Empregar e demostrar un coñecemento axeitado da terminoloxía científica da materia. • Ter a capacidade de integrar e aplicar os coñecementos e habilidades adquiridas na materia á práctica da conservación-restauración de bens escultóricos. • Acadar unha correcta expresión oral e escrita, empregando unha linguaxe científica e obxectiva, na elaboración e presentación de traballos escritos, na súa presentación oral así como na realización de probas escritas.

UNIDADES DIDÁCTICAS		
Unidade	Subtemas	% da materia
1	Iconografía, iconoloxía e tipoloxía: definición e usos. Metodoloxías aplicables á conservación e restauración de bens culturais arqueolóxicos.	10%
2	Mitos gregos e románs: fontes para o seu estudo. Evolución da iconografía clásica ao longo do tempo.	15%
3	Os mitos gregos: mitos cosmogónicos, teogónicos e antropogónicos. Xenealoxías, atributos e principais ciclos e tipos iconográficos do panteón grego presentes en bens arqueolóxicos.	35%
4	Heroes e lendas da mitoloxía grega. Ciclos homéricos. Principais tipos presentes nos bens culturais arqueolóxicos.	25%
5	Mitos e lendas da antiga Roma.	15%

PLANIFICACIÓN DOCENTE			
Metodoloxías	Horas aula	Horas fóra	Total
Sesión maxistral	20		20
Estudos de caso, debates e outras actividades	16	2	18
Estudo autónomo		12	12
Total	36	14	50

METODOLOXÍA DOCENTE	
Metodoloxía	Descrición

Sesión maxistral	Coñecemento das bases teóricas da materia, sobre as que construír o traballo autónomo, utilizando as sesións maxistras e outras ferramentas aportadas.
Estudos de caso, debates e outras actividades	Busca, lectura e traballo de documentación; propostas de resolución de problemas e/ou exercicios realizados na aula polo alumnado de xeito autónomo; charlas abertas a partir da lectura e comentario de artigos científicos ou documentos audiovisuais, noticias de actualidade ou estudos de caso; actividades complementarias como visitas, traballos de campo, viaxes de estudo, conmemoracións, etc., e tarefas propostas asociadas a elas.
Proba escrita (avaliación continua)	Exame dos contidos tratados nas aulas, a realizar en datas próximas ao final do cuadrimestre.
Proba da convocatoria ordinaria	Proba escrita. A realizar na data e hora fixada no calendario oficial de exames da ESCRBCG. A proba versará sobre os contidos que figuran na presente guía docente.
Proba da convocatoria extraordinaria	Proba escrita para os alumnos/as que non superasen a materia na convocatoria ordinaria. A realizar na data e hora fixada no calendario oficial de exames da ESCRBCG. A proba versará sobre os contidos que figuran na presente guía docente.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

Método	Criterios	% avaliación
AVALIACIÓN CONTINUA		
Proba escrita	Avaliación da correcta adquisición dos obxectivos, competencias e contidos da materia. Consistirá na identificación, comentario e análise de varias obras, comentarios de textos, desenrolo de preguntas ou temas propostos e/ou definición de termos. Cada parte da proba levará indicada a porcentaxe que pondera sobre a nota final da mesma. Cada un dos exercicios a resolver puntuarase de 0 a 10, facendo media cos demais. Para que a proba escrita poda facer media aritmética co resto de actividades avaliábeis a calificación obtida na mesma ten que ser igual ou superior a 5.	70 %
Estudos de caso, debates e outras actividades. Observación sistemática a través do seguimento do traballo na aula.	Participación e realización das tarefas e actividades propostas no apartado “estudos de caso, debates e outras actividades”.	30 %
PROBA ESCRITA CONVOCATORIA ORDINARIA		100 %
PROBA ESCRITA CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA		100 %
OUTROS COMENTARIOS Á AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN:		
<ul style="list-style-type: none"> • Todos os alumnos teñen dereito a dúas convocatorias, unha ordinaria e outra extraordinaria. As datas, horas e lugares de celebración das mesmas faranse públicas coa suficiente antelación e poderán ser consultadas nos taboleiros e na páxina web da ESCRBCG. • Avaliarase de forma continuada o progreso do proceso de aprendizaxe. A cualificación final para a avaliación continua consistirá nos sistemas de avaliación expostos na táboa anterior. A fórmula de cálculo para a cualificación obtida ó longo do curso será a seguinte: [Cualificación final = nota proba 		

escrita final x 0,70 + estudos de caso, debates e outras actividades x 0,30].

- Os alumnos que non aprobaron ou non se presentaron na convocatoria ordinaria poderán recuperar a materia na convocatoria extraordinaria que terá as mesmas características que a proba da convocatoria ordinaria.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofreceráse atención personalizada ó alumnado durante todo el curso. As titorías realizaranse no despacho do profesor no horario asignado ao comenzo do curso e mediante o correo electrónico do profesor que figura máis arriba.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA:

- CARMONA MUELA, J.: *Iconografía clásica. Guía básica para estudiantes*, Madrid, Istmo, 2000.
- CARPENTER, T. H.: *Arte y mito en la antigua Grecia*, Barcelona, Destino, 2001.
- ELVIRA BARBA, M. A.: *Arte y mito. Manual de iconografía clásica*, Madrid, 2008.
- GALLARDO LÓPEZ, M. D.: *Manual de mitología*, Madrid, 1995.
- GRIMAL, P.: *Diccionario de mitología griega y romana*, Barcelona, 1989.
- TRINIDAD LAFUENTE, I.: *Tesouro y diccionario de objetos asociados a ritos, cultos y creencias*, Ministerio de Cultura, 2011.
- VV. AA.: *Guía para identificar los personajes de la mitología clásica*, Cuadernos de Arte Cátedra, Madrid, 2017.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA:

- ALMAGRO, M. J.: *Mitología clásica*, Madrid, 1995.
- ESTEBAN LORENTE, J.F.: *Tratado de iconografía*, ISTMO, Madrid, 1998.
- GONZÁLEZ DE ZÁRATE, J.M.: *Método iconográfico*, Vitoria-Gasteiz, 1991.
- GRAVES, R.: *La guerra de Troya*, Barcelona, Munich Editores, 1999.
- MORALEJO, S.: *Formas elocuentes. Reflexiones sobre la teoría de la representación*, Madrid, 2004.
- MOORMANN, E. M. y UITTERHOEVE, W.: *De Acteón a Zeus. Temas sobre la mitología clásica en la literatura, la música, las artes plásticas y el teatro*, Madrid, Akal, 1997.
- OLMOS, R.: *Mitos y ritos en Grecia*, Madrid, 2004.
- PANOFISKY, E.: *Estudios sobre iconología*. Alianza editorial. Madrid, 1985.
- PANOFISKY, E. y SAXL, F.: *Mitología clásica en el arte medieval*, Vitoria, 2015.
- TERVARENT, G.: *Atributos y símbolos en el arte profano. Diccionario de un lenguaje perdido*, Barcelona 2002.
- ZANKER, P.: *Augusto y el poder de las imágenes*, Alianza, Madrid, 1992.

OBSERVACIONES

- Usarase a plataforma Moodle para que o alumno poida consultar e dispoñer da presente guía docente, para deixar material didáctico para o alumnado, para formalizar a entrega de traballos e para outros usos relacionados coa materia e tamén como modo de comunicación profesor/alumno. O uso desta plataforma é obrigatorio para o alumnado que curse a avaliación continua, e moi recomendable para o resto.
- É imprescindible que o alumno aplique una metodoloxía axeitada á hora de proceder ó estudo dos contidos da materia e á realización das distintas tarefas (toma de apuntes e anotacións, busca e

selección de materiais, cronogramas, presentacións, etc.).

- O plaxio e apropiación de materiais científicos en distintos soportes (edicións dixitais ou en papel) sen o citado previo da súa fonte é un delito e suporá un suspenso.
- A biblioteca da ESCRBBCCG conta con material bibliográfico específico sobre os contidos da materia. O seu uso habitual é imprescindible para acadar correctamente os obxectivos da materia polo que formará parte das actividades lectivas da materia.
- O uso ou funcionamento de teléfonos móbiles e outros dispositivos (TIC,s) con capacidade de copia ou gravación non está permitido.